

GROEIENDE RUIMTEBEHOEFTE BOSKOOPSE BOOMTEELT

Erick Westerman en Anita van der Knijff

De regio Boskoop is al eeuwenlang het centrum voor de boomteelt in Nederland en Europa. In het kader van de streekplanherziening Zuid-Holland Oost is in opdracht van het Platform Sierteelt Regio Boskoop op basis van trends uit het verleden en de verwachte, toekomstige ontwikkelingen in de boomteeltsector een schatting gemaakt van de toekomstige ruimtebehoefte voor de boomteelt in de regio Boskoop.

Regio Boskoop in cijfers

De regio Boskoop is sterk gespecialiseerd in de teelt van heesters en klimplanten. Het areaal boomteelt is toegenomen van 948 ha in 1985 tot 1.100 ha in 2001. Parallel hieraan is het aantal bedrijven afgenomen van 945 tot 774. De gemiddelde bedrijfsomvang is hiermee gestegen van ongeveer 1 ha in 1985 tot bijna 1,5 ha in 2001. Daarnaast is de teelt veel intensiever geworden, zelfs verdubbeld door onder andere omschakeling van vollegrondsteelt naar pot- en containerteelt. Het areaal pot- en containerteelt is vanaf 1990 meer dan verdubbeld tot in totaal 215 ha in 2001.

Ontwikkelingen tot 2015

De vraag naar Boskoopse boomteeltproducten zal in de toekomst naar verwachting met circa 3% per jaar stijgen. De groei zal volledig plaatsvinden op de consumentenmarkt. Met name de vraag naar visueel aantrekkelijke planten zal fors toenemen. De afzet van boomteeltproducten zal steeds meer verlopen via de veilingen en door directe inkoop van tuincentra en bouwmarkten. Het aandeel van het traditionele Boskoopse handelskanaal zal in de totale afzet terrein verliezen. Het internationale marktaandeel zal in de toekomst jaarlijks met circa 1,5% groeien, mits de Nederlandse boomteeltsector tijdig kan voldoen aan de eisen van met name bouwmarkten en tuincentra met betrekking tot logistiek en kwaliteit. Verdere specialisatie op bedrijfsniveau en professionalisering van de sector zijn daarbij doorslaggevend. De regio Boskoop zal naar verwachting steeds meer concurrentie ondervinden van andere boomteeltcentra in Nederland. Redenen hiervoor zijn de relatief grote ruimtevraag, planologische onzekerheid, minder draagkrachtige bodem (pot- en containerteelt), hoge grondprijzen en afnemende afhankelijkheid van traditionele Boskoopse handelskanaal. Hoewel Nederland de grootste netto-exporteur van boomteeltproducten in de Europese Unie is, fungeert de Nederlandse export op de belangrijkste afzetmarkten, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, als aanvulling. Buitenlandse concurrentie is vooral te verwachten van telers in deze exportgebieden zelf. Op de bedrijven zal de bruto-nettoverhouding in het grondgebruik verslechteren als gevolg van verdergaande mechanisatie, grotere bedrijfsgebouwen met meer ruimte voor lossen en laden, milieumaatregelen (onder andere teeltvrije zones) en extra ruimte voor waterberging. Daartegenover staat verdergaande intensivering (onder andere pot- en containerteelt) waardoor de ruimte nog intensiever gebruikt zal worden. Tabel 1 geeft een overzicht van de invloed van de genoemde ontwikkelingen op de toekomstige ruimtevraag van de Boskoopse boomteelt.

Tabel 1 Factoren die van invloed zijn op de toekomstige ruimtevrage voor primaire boomteeltproductie in de regio Boskoop

	Invloed	Kwantificering in % groei per jaar
Extra ruimtevrage:		
- consumentenvrage	++	3
- internationaal marktaandeel	+	1,5
- bedrijfsstructuur (toename bruto-nettoverhouding)	+	1
Subtotaal		5,5
Minder ruimtevrage:		
- bedrijfsstructuur (omschakeling naar pot- en containerteelt)	-	-1,5
- bedrijfsstructuur (technische vooruitgang/schaalvergroting)	-	-2
Subtotaal		-3,5
Totaal		2

Centrum-scenario versus traditionele handel-scenario

Voor het bepalen van de toekomstige ruimtevrage zijn een tweetal scenario's onderscheiden: het centrum-scenario en het traditionele handel-scenario. Kenmerkend voor het centrum-scenario is dat de markt uiteindelijk bepalend is voor de groei, waarbij er uit het oogpunt van ruimtelijke ordening voldoende groeimogelijkheden zijn. In het traditionele handel-scenario is alleen ruimte voor productiebedrijven en productie-/handelsbedrijven die produceren voor het traditionele Boskoopse afzetkanaal met een breed productassortiment, waarbij echter het accent ligt op de grondgebonden productie. Uit dit onderzoek blijkt dat het traditionele handel-scenario geen overlevingskans of bestaansrecht heeft, omdat de kennis in de regio zal verschromen en de innovatieve ontwikkelingen op het gebied van productie, afzet en vermarkting van producten buiten de regio Boskoop zullen plaatsvinden. Aantasting van het centrum zal op lange termijn leiden tot de ondergang van het boomteeltcentrum.

Toekomstige ruimtebehoefte

De toekomstige ontwikkelingen in de vrage naar boomteeltproducten, de (inter)nationale concurrentiepositie van de boomteelt in de regio Boskoop en de bedrijfsstructuur zullen per saldo leiden tot een extra ruimtebehoefte van 2% per jaar (tabel 3). Deze jaarlijkse extra ruimtevrage resulteert in een groei van het areaal met 335 ha. Hierbij is geen rekening gehouden met vervangingsvrage in de regio en verplaatsing van bedrijven van buiten de regio naar de regio. Het totale areaal boomteelt in 2015 komt hiermee op 1.435 ha, waarvan de helft pot- en containerteelt en de helft in de vollegrond. Ook zal tot 2015 de teelt onder glas gestaag toenemen. Het huidige aandeel van het traditionele handelskanaal (65 à 75%) in de totale afzet van de regio Boskoop zal tot 2015 verder afnemen.

Meer informatie:

Rapport 4.02.05 *Bomen over ruimte. Een studie naar de toekomstige ruimtebehoefte voor de boomteelt in de regio Boskoop.*